כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת עקב ■ כ' מנחם אב ה'תשע"ו ■ 24.08.2016 ■ גליון מס' 391

תפוצה לכל קהילות ישראל

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

מנהיגות שיש בה יראת שמים
משה רבנו פונה ואומר לעם ישראל: "ועתה ישראל מה ה' א-להיך שאל מעמך כי אם -ליראה את-ה' א-להיך ללכת בכל-דרכיו ולאהבה אתו ולעבד את-ה' א-להיך...
המשך בעמ' 4

שוויית קיץ
האם מותר בשבת למלא תבנית לעשיית קרח? והאם מותר להפשיר קרח בשבת בתוך מים רגילים?...
המשך בעמ' 5

סיפור לשבת
על שני קברים ויארצייט אחד
"להישאר יהודי" הוא ספרו האוטוביוגרפי של יהודי פלאי, הרב יצחק זילבר זצ"ל, שהיה צדיק בכל הליכותיו...
המשך בעמ' 6

שביבים
■ שתיקת הרבנים
■ הכרת הטוב
המשך בעמ' 7

מלחמת גוג ומגוג

/ הרה"ג שמואל ברוך גנוט שליט"א

אחד הנושאים העמומים ביותר הוא מלחמת גוג ומגוג. מתי היא תתרחש? מי הוא גוג ומגוג? ומה בדיוק יקרה שם, באותה מלחמה אפופת מסתורין?

לא. אין לי כל כוונה לקבוע מסמרות בסוגיה עטופת סוד זו, של מלחמת גוג ומגוג, ובוודאי שאיני מתיימר לקבוע האם מלחמת גוג ומגוג כבר מאחורינו (השואה?). ובכל זאת, הבה ונקרא מה כתבו על הנושא גדולי עולם, בתקוה שהמשיח יבוא בקרוב, ואז נקבל הסבר מפורט לכל שאלותינו.

הנביא יחזקאל (פרק לח) מתאר לנו בנבואתו את ההתרחשויות במלחמת גוג ומגוג, כך:

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא בְּיוֹם בּוֹא גּוֹג עַל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל נְאֻם... ה' תַּעֲלֶה חֲמָתִי בְּאַפִּי. וּבְקִנְאָתִי בְּאֵשׁ עֶבְרָתִי דִּבַּרְתִּי אִם לֹא בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה רַעַשׁ גָּדוֹל עַל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל. וְרָעֲשׁוּ מִפָּנַי דְּגֵי הַיָּם וְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְחַיַּת הַשָּׂדֶה וְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל הָאֲדָמָה וְכֹל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְנֶהֶרְסוּ הֶהָרִים וְנָפְלוּ הַמַּדְרֵגוֹת וְכָל חוֹמָה לָאָרֶץ תִּפּוֹל. וְקָרָאתִי עָלָיו לְכָל הָרַי חֶרֶב נְאֻם ... ה' חֶרֶב אִישׁ בְּאָחִיו תִּהְיֶה. וְנִשְׁפַּטְתִּי אִתּוֹ בְּדֶבֶר וּבְדָם וְגֶשֶׁם שׁוֹטֵף וְאַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ אֵשׁ וְגָפְרִית אַמְטִיר עָלָיו וְעַל אֲגַפָּיו וְעַל עַמִּים רַבִּים אֲשֶׁר אִתּוֹ. וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְנוֹדַעְתִּי לְעֵינֵי גּוֹיִם רַבִּים וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי ה'.

זכריה הנביא מקדיש שני פרקים מספר נבואותיו לתיאור המלחמה הגדולה, שתתרחש לפני בא המשיח: "וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אָשִׂים אֶת יְרוּשָׁלַם אֶבֶן מַעֲמָסָה לְכָל הָעַמִּים כָּל עֹמְסֶיהָ שָׂרוֹט יִשָּׂרֵטוּ וְנֶאֶסְפוּ עָלֶיהָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם ה' אַכֶּה כָל סוּס בַּתְּמָהוֹן וְרֹכְבוֹ בַּשִּׁגָּעוֹן וְעַל בֵּית יְהוּדָה אֶפְקַח אֶת עֵינַי וְכֹל סוּס הָעַמִּים אַכֶּה בַּעִוָּרוֹן... בַּיּוֹם הַהוּא יָגֵן ה' בְּעַד יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם וְהָיָה הַנִּכְשָׁל בָּהֶם בַּיּוֹם הַהוּא כְּדָוִיד וּבֵית דָּוִיד כֵּאלוקים כְּמַלְאַךְ ה' לִפְנֵיהֶם. וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אֲבַקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל הַגּוֹיִם הַבָּאִים עַל יְרוּשָׁלָם. וְשָׁפַכְתִּי עַל בֵּית דָּוִיד וְעַל יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם רוּחַ חֵן וְתַחֲנוּנִים...בַּיּוֹם הַהוּא יִגְדַּל הַמִּסְפֵּד בִּירוּשָׁלַם... וְסָפְדָה הָאָרֶץ מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת"...

והנה ציטוטים נוספים, מתוך פרק י"ד בספר זכריה:

"וְאָסַפְתִּי אֶת כָּל הַגּוֹיִם אֶל יְרוּשָׁלַם לַמִּלְחָמָה וְנִלְכְּדָה הָעִיר וְנָשַׁסּוּ הַבָּתִּים וְהַנָּשִׁים תִּשְׁכַּבְנָה וְיָצָא חֲצִי הָעִיר בַּגּוֹלָה וְיֶתֶר הָעָם לֹא יִכָּרֵת מִן הָעִיר. וְיָצָא ה' וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם כְּיוֹם הִלָּחֲמוֹ בְּיוֹם קְרָב. וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא עַל הַר הַזֵּתִים אֲשֶׁר עַל פְּנֵי יְרוּשָׁלַם מִקֶּדֶם וְנִבְקַע הַר הַזֵּיתִים מֶחֱצְיוֹ מִזְרָחָה וְיָמָּה גֵּיא גְּדוֹלָה מְאֹד וּמָשׁ חֲצִי הָהָר צָפוֹנָה וְחֶצְיוֹ נֶגְבָּה... וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא לֹא יִהְיֶה אוֹר יְקָרוֹת וְקִפָּאוֹן. וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדֵעַ לַה' לֹא יוֹם וְלֹא לָיְלָה וְהָיָה לְעֵת עֶרֶב יִהְיֶה אוֹר. וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מַיִם חַיִּים מִירוּשָׁלַם חֶצְיָם אֶל הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי וְחֶצְיָם אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן בַּקַּיִץ וּבֶחֹרֶף יִהְיֶה. וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וְזֹאת תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגֹּף ה' אֶת כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר צָבְאוּ עַל יְרוּשָׁלַם הָמַק בְּשָׂרוֹ וְהוּא עֹמֵד עַל רַגְלָיו וְעֵינָיו תִּמַּקְנָה בְּחֹרֵיהֶן וּלְשׁוֹנוֹ תִּמַּק בְּפִיהֶם. וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא תִּהְיֶה מְהוּמַת ה' רַבָּה בָּהֶם וְהֶחֱזִיקוּ אִישׁ יַד רֵעֵהוּ וְעָלְתָה יָדוֹ עַל יַד רֵעֵהוּ. וְגַם יְהוּדָה תִּלָּחֵם בִּירוּשָׁלַם וְאֻסַּף חֵיל כָּל הַגּוֹיִם סָבִיב זָהָב וְכֶסֶף וּבְגָדִים לָרֹב מְאֹד".

גם ירמיהו הנביא (ירמיהו פרק ל), דניאל, (פרקים יא- יב) והנביא יואל (פרק ד), מתנבאים על מלחמת גוג ומגוג, דוד המלך ע"ה התנבא על מלחמה זו בספר תהילים (פ, ג) ואמר: "כי הנה אויביך יהמיון, ומשנאיך נשאו ראש, על עמך יערימו סוד ויתיעצו על צפוניך, אמרו לכו ונכחידם מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד". הספורנו מסביר שדוד המלך התפלל במזמור זה על תשועת גוג ומגוג, שיתקבצו עמו האומות, כאמור ואספתי את כל הגוים על ירושלים למלחמה. במדרש רבה (ויחי צח, כ) מבואר, שיעקב אבינו, באומרו אל בניו "האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים", התכוין להראות להם את מלחמת גוג ומגוג ומפלתו. חז"ל אמרו (סנהדרין יז, א) שאלדד ומידד התנבאו

במחנה "על עסקי גוג ומגוג היו מתנבאין, שנאמר, כה אמר ה' אלוקים האתה הוא אשר דברתי בימים קדמונים ביד עבדי ישראל הנביאים בימים ההם שנים להביא אותך עליהם", אל תקרי שנים אלא שנים, ואיזו הן שנים נביאים שנתנבאו בפרק אחד נבואה אחת, הוי אומר אלדד ומידד". התנא הקדוש יונתן בן עוזיאל (דברים לד, ג) כותב בתרגומו שבין שאר המראות שהראה הקב"ה למשה לפני פטירתו, הראה לו גם את הפורעניות של ארמילוס הרשע, סדר מלחמות גוג ומגוג ואת תשועת ישראל באותה המלחמה.

מתי תתרחש המלחמה?

חז"ל במדרש רבה (פרשת צו ט, ו) מספרים לנו: "לכשיתעורר גוג הנתון בצפון יבוא ויפול בדרום... מירכתי צפון, מלך שנתון בצפון יבוא ויבנה בהמ"ק הנתון בדרום", וכתב היפה תואר: "מסדר המדרש נראה כי קבוץ גליות ומלחמת גוג יהיו לפני בוא מלך המשיח ואחרי זה יבוא משיח צדקנו לבנות בית המקדש, וכן נראה מסדר התפלה, כי תקע בשופר על קבוץ גליות נאמר ראשונה, ואחרי זה השיבה שופטינו לעשות דין בגוג וכמו דאיתא בפ"ב דמגילה, ובאחרונה נאמר, את צמח דוד עבדך על ביאת המשיח".

אך הרמב"ם (מלכים יב, ב) חולק וכותב ש"יראה מפשוטן של דברי הנביאים, שבתחילת ימות המשיח תהיה מלחמת גוג ומגוג". בספר אוצרות אחרית הימים מוכיח הגר"י חיון שליט"א שמסוגית הגמרא במסכת עבודה זרה (ג, ב) מוכח כדעת הרמב"ם, שמלחמת גוג ומגוג תתרחש לאחר בוא המשיח ולא לפני בואו, והוא כותב שכך היא דעת הרד"ק (זכריה יב, ב ויחזקאל לח, ז), שמלחמת גוג ומגוג תהיה אחרי הגאולה. (וראו בדברי החתם סופר (שו"ת ח"ו צח). לדברי המהרש"א (סוכה נב, א), אמנם המלחמה תתחיל עוד לפני בוא המשיח, אך לא תסתיים אלא לאחר ביאתו.

רבינו המלבי"ם (יחזקאל לט, ח) כתב שאת המועד המדוייק של מלחמת גוג ומגוג לא הודיע ה' לשום נביא וחוזה, וליבא לפומא לא גליא, (הלב אינו מגלה לפה את הדבר) והרי הוא סתום וחתום.

הרוסים או הגרמנים?

מי הם גוג ומגוג? לפי פשט הפסוקים, ("גוג ארץ המגוג נשיא ראש משך ותובל") גוג הוא המלך שיקבץ את העמים והממלכות לעלות למלחמה על ישראל. יש שכתבו, כי גוג הוא ארמילוס הרשע, שעל ידו יהרג משיח בן יוסף. גוג מזוהה עם ארץ המגוג (ככל הנראה נשיאה של ארץ המגוג) ובנוסף הוא "נשיא ראש" על משך ותובל, שהן אומות נוספות מבניו של יפת. לפי אחת הדעות המובאות בגמרא, "ביקש הקב"ה לעשות חזקיהו משיח וסנחריב גוג ומגוג".

מגוג היא אומה עתיקה, אחד מבניו של יפת, ויש מסורות שונות לגבי זהותה. בגמרא (יומא יא, א) מגוג היא קנדיא. על פי התלמוד הירושלמי, מגוג היא גיתייא. על פי תרגום יונתן בן עוזיאל, מגוג היא גרמיא או גרמניא או גתיא. לדברי רב סעדיה גאון, מדובר במדינה שממוקמת באזור איראן, עיראק ואסיה הקטנה. עוד מוזכר בעובדיה, כי אדום תעמוד מנגד ולא תשתתף במלחמה, אך בכך היא תחרוץ את דינה כי לא יעזרו לישראל.

הערוך כתב ש"מגוג זו גותיא, והיא מדינה צפונית". ולדעת היוסיפון, עם הסקיטים בהרי קווקאז הם מגוג. בתלמוד הירושלמי מוסבר שמשך, היא המדינה שתצטרף למלחמה, זו מיסייא, ופירש הפני משה כי מיסייא זו מוסקאווי (האם הכוונה למוסקבה??).

ואמנם, כפי שכבר הזכרנו, המלבי"ם כותב ש"שם גוג ושם מגוג כבר ישכח בימים ההם, עד שלא ידעו כלל מי היא האומה שנקראת בפי הנביא מגוג ושם מלכה גוג, רק אז כשיבוא על הארץ ויתקיימו דברי הנביא, אז ידעו שזה הוא המלך גוג שניבא עליו".

מהי מטרת המלחמה המופלאה הזאת?

רש"י (יחזקאל לח, ובמלבי"ם שם) מסביר שבמלחמה זו ינקום הקב"ה מהגויים, על כל הרעה אשר עשו אותם העמים לעם ישראל, במשך כל שנות הגלות הקשות. הרד"ק והמלבי"ם ועוד מפרשים מסבירים שעל ידי האותות והמופתים אשר יעשה ה' בגוג, יכירו וידעו כל יושבי תבל כי ה' הוא האלוקים. ה'מצודות' מסביר שמלחמת גוג ומגוג נועדה לצרוף את עם ישראל מכל סיגיו, לבדל מהם את כל הגרים שלא התגיירו גיור אמיתי, ולהכחיד את הפושעים והמורדים שבעם ישראל, כדי שכל אלו לא יראו בטובתן הקרובה והמופלאה של עם ישראל.

כוונת האומות תהיה לכבוש את ירושלים ולא את כל ארץ ישראל, וכפי שביאר הרד"ק: "ולא יחושו לכל ארץ ישראל לכובשה תחלה, כי יאמרו אחר שנכבוש ירושלים תהיה נכבשת כל ארץ ישראל לפנינו".

בספר אוצרות אחרית הימים מובאים דברי המלבי"ם, הכותב שרצון האומות לכבוש את הארץ לא יתעורר אלא לאחר שעם ישראל יישב בשלווה ובנחת בארץ ישראל. באותו הזמן עתידין להתקבץ עמים וממלכות מכל רחבי העולם, ולכרות ביניהם ברית, במטרה להכרית ולכלות את עם ישראל, ולכבוש את ארץ ישראל. כמו כן, באותם הימים עתיד הקב"ה להחיות את כל אותם המלכים, אשר העיקו לעם ישראל ואשר החריבו את בית המקדש ולהמליכם כבתחילה, וכולם כאחד יצאו למלחמה על ישראל.

הזוה"ק (בראשית נח) מספר לנו דבר מופלא: "עתיד הקב"ה להחיות לכל אותן המלכים שהעיקו לישראל ולירושלים, ואלו הן, אנדריאנוס. לופינוס, נבוכדנצר, סנחריב, ולכל שאר מלכי האומות שהחריבו את ביתו, ולהמליכם כבתחילה, ויתאספו עמהם שאר העמים...". גם רבנו הגר"א (אדרת אליהו, פרשת בלק, מובא בס' אוצרות אחרית הימים) כתב שבזמן מלחמת גוג ומגוג יבואו כל ארבעת המלכויות להילחם בעם ישראל, ומה שנאמר בנביא שיבואו חמשה, זה משום שנבוכדנצר מלך בבל יקום לתחייה ויצטרף עמהם למלחמה על ישראל. מדהים!!

חז"ל קיבלו, כי שלש פעמים יעלה גוג על ירושלים. בשתי הפעמים הראשונות לא יעלה בידו להיכנס לירושלים ורק בפעם השלישית יצליח

הערבים יתעוררו למלחמה

בזוה"ק (בראשית נ"ח) מובא בשם רבי יצחק, שכשיגיע זמן מלחמת גוג ומגוג, יתאספו שבעים שרים מכל הצדדים יחד עם המונים מכל העולם, ויערכו מלחמה על ירושלים עיר הקודש ויטכסו עצות נגד הקב"ה. הזוהר כותב (בראשית קי"ט) שבני ישמעאל עתידין בזמן ההוא לעורר יחד עם כל עמי העולם לבוא לירושלים. ופירש הרמ"ק: "ויזדמן כולהו עממיא - שיעשו עצת שלום ביניהם ויתהפכו לישראל להשמיד מפני שהקימו להם מלכות, ותהא עת צרה ליעקב".

וכך נאמר במדרש ויושע: "וכשיגיע ימות המשיח, יעלה גוג ומגוג על ארץ ישראל... מיד יקח עמו שבעים ואחד אומה ויעלה לירושלים".

ללכוד את ירושלים. ועל הפעם השלישית נאמר בזכריה: "ואספתי את כל הגוים אל ירושלים למלחמה ונלכדה העיר ונשסו הבתים...".

מי ינצל ממלחמת גוג ומגוג?

אמרו חז"ל: "אמר הקב"ה לישראל על הר סיני: אם זכיתם להצפין ולקבל תורתי ולעשותה, אני מציל אתכם משלש פורעניות, ממלחמת גוג ומגוג, מחבלו של משיח ומדינה של גיהנם".

כמו כן אמרו חכמים ש"כל המקיים שלש סעודות בשבת ניצול משלש פורעניות, מחבלו של משיח ומדינה של גיהנם וממלחמת גוג ומגוג".

על מלך המשיח נאמר: "וברוח שפתיו ימית רשע", וביאר התרגום שבאמרי פיו ובחלל שפתיו ימית את ארמילוס הרשע. ומקום קבורתו מוכן במזרח ים כנרת . מהמקראות, כפי שנתבארו על ידי חז"ל, עולה, כי עם ישראל לא ילחמו כלל עם אותם העמים, אלא ה' ילחם בהם מן השמים על ידי אותות ומופתים: "ונשפטתי אתו בדבר ובדם וגשם שוטף ואבני אלגביש אש וגפרית אמטיר עליו ועל אגפיו ועל עמים רבים אשר אתן". מרוב גודל המהומה שתהיה בהם יוסיפו להרוג איש את אחיו: "וזאת תהיה המגפה אשר יגף ה' את כל העמים אשר צבאו על ירושלים... תהיה מהומת ה' רבה בהם, והחזיקו איש יד רעהו ועלתה ידו על יד רעהו", ו"חרב איש באחיו תהיה". כל ההרים יהיו מלאים בהרוגי אומות העולם, שיבואו להילחם בנו, ואז יבואו כל עופות השמים וכל חיות הארץ ויאכלו את בשרם, כפי שכתוב במפרש בפסוקים. כל הארץ תמלא מסרחונם ובני ישראל יקברו אותם קברום במשך שבעה חדשים. ("וקברום בית ישראל למען טהר את הארץ, שבעה חדשים"- יחזקאל לט, יב.).

ומדוע אותם רשעים ארורים יזכו לקבורה? כתבו רש"י והרד"ק, שאותם לוחמים הם מזרעו של יפת, שכיסה את ערות אביו נח, לכן יזכו לקבורה בארץ ישראל.

מרן הגר"מ פינשטיין זצ"ל כותב (אגרות משה או"ח, ח"ד פ"א) כתב: "בפסוקים ביחזקאל לא הוזכר כי מלך המשיח וישראל ילחמו בכלי זין, אלא השי"ת יהרגם בדבר ובדם וגשם ואבני אלגביש ואש וגפרית, והכלי זין שהביאו גוג ומגוג לא יקחום להיות אצלם לצורכי מלחמות, אלא יבערו בהם אש, הרי שלא יצטרכו ישראל לכלי זין בימות המשיח".

אירן מול עירק?

על קטע נשגב זה שבילקוט שמעוני (ישעיהו רמז תצט), שמענו לראשונה, כשהיינו נערים, בזמן מלחמת המפרץ הראשונה. מאז דברים אלו הם אקטואליים עד מאד. "אמר רבי יצחק, שנה שמלך המשיח נגלה בו, כל מלכי אומות העולם מתגרים זה בזה. מלך פרס מתגרה במלך ערבי והולך מלך ערבי לארם ליטול עצה מהם, וחוזר מלך פרס ומחריב את כל העולם, וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים ונופלים על פניהם ויאחוז אותם צירים כצירי יולדה, וישראל מתרעשים ומתבהלים ואומרים: להיכן נבוא ונלך? להיכן נבוא ונלך?, ואומר להם: בני אל תתיראו, כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם מפני מה אתם מתיראים אל תיראו הגיע זמן גאולתכם, ולא כגאולה ראשונה גאולה אחרונה, כי גאולה ראשונה היה לכם צער ושעבוד מלכויות אחריה, אבל גאולה אחרונה אין לכם צער ושעבוד מלכיות אחריה".

הרד"ק (בפירושו לזכריה ויחזקאל) כותב שלבסוף "יכלו ויתמו כל הצובאים על ירושלים". ו"כולם יפלו בחרב ובשאר שפטים". גם המלבי"ם כותב ש"לא ישאר בהם עד אחד כי הם יפלו כולם". לדברי המלבי"ם, רק היהודים יוכלו לקבור את רבבות החללים של הלוחמים הגויים, משום שלאומות העולם שיבואו להילחם בישראל, לא יישאר ולו אדם אחד לרפואה.

תנא דבי אליהו (ה') מחכים אותנו בדברים הבאים: "דם ובשר ושבר גוג - לעתיד לבוא - על הרי ישראל, כיצד?, כשם שהרשעים מענים את ישראל ולוחצין אותן ושוחקין עצמותם ובשרם עד שנפשם יוצאת ואין חוששין להם. כך הקב"ה מאסף אותן לדין על הרי ישראל ומאכיל את בשרם לעוף השמים ולחיות הארץ ואין חושש להם".

רשב"י זי"ע בזוהר הקדוש מספר לנו, שעתיד הקב"ה ללבוש בגדי נקמה על אדום שהחריבו ביתו ושרפו היכלו והגלו לכנסת ישראל בין האומות, לעשות בהם נקמת עולם, עד שיהיו כל ההרים שבעולם מלאים בהרוגיהם, אז יבואו כל עופות השמים וכל חיות השדה, עופות השמים יזונו מהם שבע שנים וחיות השדה יזובו מהם שנים עשר חודש, עד שלא תסבול הארץ את סרחונם.

איזה גויים יישארו?

רגע, אם כל הגויים ימותו. האם יישארו גויים לעתיד לבוא?לא יהיו יותר עובדים זרים פיליפינים ותאילנדים?...

מתנא דבי אליהו (כ"ב) אנו למדים כך: "פעם אחת הייתי עובר ממקום למקום, מצאני זקן אחד ואמר לי, וכי יש עובדי כוכבים לימות בן דוד, ואמרתי לו, כי כל הגויים וכל הממלכות שעינו את ישראל ולחצו אותם... הולכין לעפרם ושוב אינן חוזרין לעולם. וכל הגויים וכל הממלכות אשר לא עינו את ישראל ולא לחצו אותם, יהיו רואין בשמחתן של ישראל ויהיו להם לאיכרים ולכורמים... ועליהם אמר הכתוב: "ובאו עשרה אנשים מכל לשונות הגויים והחזיקו בכנף איש יהודי לאמור נלכה עמכם כי שמענו אלהים עמכם"

מתי תתרחש מלחמת גוג ומגוג?

הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל (לב אליהו, פרשת יתרו) מעיד לנו עדות מסמרת שער: "אני שמעתי בלונדון מפי הקדוש רבי אלחנן וסרמן זצ"ל, שאמר בשם החפץ חיים זצוק"ל, שחז"ל אומרים שמלחמת גוג ומגוג תהיה שלוש פעמים, ואז הי' אחרי המלחמה העולמית הראשונה, ואמר החפץ חיים שהמלחמה הזאת היתה מלחמת גוג ומגוג הראשונה, ובעוד עשרים וחמש שנה בערך תהיה עוד מלחמה עולמית שניה שהמלחמה הראשונה תהיה כאפס נגדה, ואחר כך תהיה מלחמת גוג ומגוג שלישית - עת צרה היא ליעקב, אבל ממנה יוושע. וסיים הג"ר אלחנן ואמר, כי חבלי משיח מוכרחים לעבור, רק המשכיל בעת ההיא ידום ויתכונן בהכנה רבה אולי יזכה לראות בנחמת ציון וירושלים".

רבינו החפץ חיים זצ"ל כותב במכתביו (מובא בספר אוצרות אחרית הימים) את הדברים הבאים: "ידוע מה שאמרו חז"ל על הפסוק "התרפית ביום צרה צר כחך, שכל המרפה עצמו מדברי תורה אין בו כח לעמוד ביום צרה, ובפרט שלא רחוק היום ההוא יום הגדול והנורא של ביאת אליהו הנביא, שיהיה אז מלחמת גוג ומגוג, וכל אחד יצטרך לזכותים גדולים שיגינו עליו מהצרות שיהיו אז, והמגן היותר גדול היא תורת הקודש שתגן עלינו".

יש המביאים בשם הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זיע"א שפטירתם של ששת מיליוני הקדושים בשואה, היה שיאה של מתקפת גוג ומגוג נגד

הגיע זמן גאולתכם

"שנו רבותינו בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם. ואם אין אתם מאמינים ראו באורי שזרח עליכם... באותה שעה מבהיק הקדוש ברוך הוא אורו של מלך המשיח ושל ישראל והולכים כלם לאורן של מלך המשיח ושל ישראל שנאמר והלכו גוים לאורך ומלכים לנוגה זרחך, ובאים ומלחכים עפר מתחת רגליו של מלך המשיח..., ובאים כולם ונופלים על פניהם לפני משיח ולפני ישראל ואומרים: נהיה לך ולישראל לעבדים, וכל אחד מישראל אלפים ושמונה מאות עבדים יהיו לו, שנאמר "בימים ההמה אשר יחזיקו עשר אנשים מכל לשונות הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי לאמר נלכה עמכם כי שמענו אלוקים עמכם". (ילקוט שמעוני).

עם ישראל. על פי מסורת מתלמידי הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, בשל ההתארכותה הרבה של הגלות, ייסורי מלחמת גוג ומגוג בוטלו, ואילו השואה הינה במסגרת 'חבלי המשיח' של מלחמת גוג ומגוג ולאחריה יוטב לעם ישראל. רבים מציינים את דברי אדונינו הגר"א ז"ל בספר קול התור, לפיו גזירת ארמילוס הרשע ומלחמתו עם משיח בן יוסף- התבטלה, (אך אנו לא נעסוק כעת באמיתות וזהות ספר קול התור עם רבינו הגר"א ז"ל, ואולי עוד חזון למועד). גם הגר"מ אליהו זצ"ל היה אומר שהשואה היתה מלחמת גוג ומגוג. לדבריו, גוג הוא היטלר, ומגוג היא גרמניה הנאצית שאספה את כל עמי אירופה למלחמה על עם ישראל, ותכננה לכבוש את ירושלים ולהחריב את היישוב בארץ ישראל. גרמניה הנאצית הפסידה בדרך לכיבוש ירושלים בקרב אל-עלמיין השלישי. לדבריו, מלחמת העולם השנייה היתה מלחמת גוג ומגוג, ואם כן, מלחמה זו כבר מאחורינו. אמן כן יהי רצון!!

מנהיגות שיש בה יראת שמים

/ הרב יעקב הלוי פילבר

משה רבנו פונה ואומר לעם ישראל: "**וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱ-לֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם -לְיִרְאָה אֶת-ה' אֱ-לֹהֶיךָ לָלֶכֶת בְּכָל-דְּרָכָיו וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וְלַעֲבֹד אֶת-ה' אֱ-לֹהֶיךָ בְּכָל-לְבָבְךָ וּבְכָל-נַפְשֶׁךָ לִשְׁמֹר אֶת-מִצְוֹת ה' וְאֶת-חֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לְטוֹב לָךְ**". באמירה "**כִּי אִם לְיִרְאָה**" מצפה השומע לשמוע בקשה אחת בלבד, אבל משה באמירתו אינו מסתפק בדרישה אחת אלא מפרט דרישות רבות: "ליראה...ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו ולעבוד . . . ולשמור את מצוות" - יש כאן חמש משימות, איך זה מתיישב עם הלשון הממעטת: "כי אם"?

הנצי"ב בפירושו "העמק דבר" (דברים י' יב') מסביר שבאמירה הזו הקב"ה אינו פונה לאדם אחד או לקבוצה אחת בעם ישראל, אלא יש כאן פניה לארבע סוגים של אנשים בישראל והם רמוזים בכתוב (דברים כט ט): "[א] ראשיכם שבטיכם, [ב] זקניכם ושוטריכם, [ג] כל איש ישראל, [ד] טפכם נשיכם וגרך" - ומכל אחד מהם הקב"ה דורש לפי ערכו" והארבע הן: א. מנהיגי הציבור (ראשיכם שבטיכם) ב. תלמידי חכמים הנקראים זקני ישראל. ג. "בעלי בתים" שהם הציבור הרחב (כל איש ישראל) העוסקים בפרנסתם. ד. אותם שאינם חייבים בכל המצוות כמו הנשים הקטנים והעבדים. וכל אחד מהם אינו דומה לחברו בשאלת הקב"ה ממנו, וממשיך הנצי"ב ומפרט מה הקב"ה דורש מכל אחד: ומתחיל במנהיגי הדור הנקראים "עוסקים בצרכי ציבור", אחריהם זקני הדור, שהם תלמידי חכמים עמלי תורה, עליהם מוטלת מצות אהבת ה' ודביקות הרעיון בו יתברך בכל לב ונפש, ולקיים את המצוות המעשיות בכל הדקדוקים היותר אפשריים. והקבוצה השלישית הם המון ישראל העוסקים בפרנסתם, עליהם מוטל לשמור את המצוות בזמנם שלא יהא העסק שלו מבטל אותו מקיום המצוה. אבל אי אפשר לשאול מאיש עמום בעסקיו שקידת היראה והאהבה אלא די לו רק קיום מעשה המצוות בפועל. ואילו הקבוצה הרביעית הם "טפכם נשיכם וגרך" מהם הקב"ה שואל להיות לטוב הישוב והליכות עולם של האנשים.

והדרישה הראשונה "ליראה את ה'" - לפי הנצי"ב - היא ממנהיגי הציבור שהם הראשונים שברשימה, שהם מנהיגי הדור הנקראים "עוסקים בצרכי ציבור", והם צריכים להיות מסורים למילוי תפקידם הציבורי ואינם רשאים להתבטל מהשליחות שלהם אפילו לדברים שבקדושה, ולא לעסוק בעבודת ה' ובדבקות, שהרי בזה לא תהיה שקידתו בעבודת הציבור שלימה, ומצינו שהעוסק בצרכי ציבור פטור מקריאת שמע , מכל שכן שמצווה זו גדולה לדחות מצות אהבת ה' ודבקות. ואם כך - שואל הנצי"ב - "מה ה' שואל מראשי ישראל מנהיגי הציבור? הלא לא אהבה ודביקות ולא שמירת מצות עשה אלא יראה, היינו שיהא שקוע תמיד ביראת ה'." וכאן הוא מסביר מדוע כה חשוב שמנהיג הציבור העוסק בענייני חולין יהיה בעיקר ירא ה' יותר מכל מעלה אחרת: "באשר מי שהוא ראש ועוסק בצרכי רבים עלול לבא להנאת עצמו וכבודו במעשיהם, ולראות לטוב למי שחונף לו, ולהיפך למי שיגע בקצה כבודו יעלים עיניו מלראות בצר לו, או אף תמצא ידו להרע לו. - על כן עליו כתיב: מה ה' שואל ממך כי אם ליראה, ובכל שעה עליו לידע כי גבוה מעל גבוה וגו'".

בדבריו אלו של הנצי"ב יש הנחיה ברורה: שהאחת הסיבות לשחיתות השלטונית, "באשר מי שהוא ראש ועוסק בצרכי רבים עלול לבא להנאת עצמו וכבודו במעשיהם" שהמנהיג במקום שידאג לרווחת הציבור יעסוק באגו האישי של הנאה וכבוד. הסיבה השנייה היא העדפת אומרי ההן, "היסמינים", "ולראות לטוב למי שחונף לו". וכישלון חמור יותר של מנהיג הציבור הוא מה שכתב הנצי"ב: "ולהיפך, למי שיגע בקצה כבודו יעלים עיניו מלראות בצר לו, או אף תמצא ידו להרע לו". שמנהיג הציבור מוזהר שלא ינצל את הכח שבידו לפגוע במי ש"נגע בקצה כבודו" ולהרע לו, (וכבר היו מקרים כאלו בחיינו הציבוריים אפילו אצל אנשי שלומנו). ועל הכישלונות הללו אומר משה רבנו: אתה שליח הציבור, מה ה' אלקיך שואל מעמך? כי אם ליראה את ה', שבכל משך מילוי תפקידך עליך לדעת כי מעליך יש גבוה מעל גבוה. והנה הנצי"ב אינו דורש ממנהיג

הציבור "יראת שמים דתית" את זה הוא משאיר לזקני העם תלמידי החכמים, וממנהיגי הציבור הוא שואל יראת שמים חברתית: שלא לנצל את המשרה לשחיתות שלטונית, לא להפוך אותה קרדום לקידומו האישי בהנאות וכבוד, ולא להשתמש בה לחיסול חשבונות עם מי שאינו מאומרי ההן (יסמינים), או לפגוע במי שנגע בקצה כבודו. ועם זאת מוסיף הנצי"ב תנאי נוסף שכדי שמנהיג הציבור יוכל למלא את תפקידו על דרך הישר והטוב, עליו להיות גם תלמיד חכם, שהתורה תהיה המצפן שלו להתנהלות שלו. "ומי שאינו תלמיד חכם כלל, -אומר הנצי"ב- מי מבקש ממנו להיות עוסק בצרכי ציבור" ועם זאת הוא אינו פוסל את מי שאינו תלמיד חכם מלהיות מנהיג, ובלבד שיתחבר אל תלמיד חכם אמתי שיבחר לעצמו, "והוא מדריכו ומעמידו על דרך הטוב והישר".

שו"ת קיץ הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שאלת אפרים ודנה מרגלית: האם מותר בשבת למלא תבנית לעשיית קרח? והאם מותר להפשיר קרח בשבת בתוך מים רגילים?

תשובה:

עשיית קרח בשבת: לספרדים- מותר ובלבד שעושה זאת לצורך שימוש בשבת, לאשכנזים-לפי פוסקים רבים אסור, אך במקום צורך מותר.

הפשרת קרח בתוך מים: מותר.

ביאור: בגמ' במסכת שבת[א] מובאת תוספתא האומרת שמדברי חכמים אסור לרסק בשבת ברד ושלג, וכך נפסק להלכה בשולחן ערוך[ב]. בטעם האיסור נאמרו בראשונים כמה טעמים, או משום דפעולה זו דומה למלאכה שבורא את המים האלו (לשון רש"י) או משום שמא יבוא לסחוט פירות (רמב"ם) או משום שאסור להוליד דבר בשבת (בעל התרומה).

אמנם כל זה הוא בקשר להפיכת הברד והשלג למים, אבל באשר לפעולה הפוכה, כלומר להפוך מים לקרח בזה יש לדון, דהרי לפי הטעמים של רש"י והרמב"ם אין סיבה לאסור, דלפי רש"י דווקא לרסק קרח בידיים שהוא פעולה ממשית, אסור משום דדמי למלאכה, אבל להניח מים בתוך המקפיא ודאי שזה לא דמי למלאכה, וגם לפי הרמב"ם אין לחוש, דהרי הקפאת מים אין לה קשר כלל לסחיטת פירות.

ורק לפי בעל התרומה יש להסתפק, האם כמו שהנחת ברד ושלג על יד המדורה (באופן שלא יגיע ליד סולדת, דאם יגיע ליד סולדת בלאו הכי אסור משום מלאכת מבשל) אסורה לפי ספר התרומה משום שהוא מוליד דבר חדש בשבת, אותו דבר הנחת מים בתוך מקפיא כדי שיהפכו לקרח, אסורה משום שמוליד דבר חדש בשבת.

בסברא זו נחלקו הפוסקים[ג], יש שאמרו שהפעולות האלו הם שוות, וכשם שההפשרה אסורה לבעל התרומה, כך גם ההקפאה, ויש שאמרו שאין לדמות, ואין ההקפאה אסורה[ד].

אמנם יש לדעת דכל הסתפקות זאת היא אך ורק לדעת הרמ"א, דחשש לשיטת בעל התרומה לכתחילה כמבואר בשולחן ערוך או"ח סימן שי"ח סעיף ט"ז, אך לדעת השולחן ערוך שם דדחה שיטת בעל התרומה, אין מקום לאסור כלל הקפאת משקים בשבת. אמנם אם עשיית הקרח היא לצורך מוצ"ש וימות החול, אין להתיר גם לפי דעת השולחן ערוך, דהוא בכלל הכנה משבת לחול.

ומה שכתבתי דגם לאשכנזים במקום הצורך מותר[ה], הוא משום שגם הרמ"א אף שחשש לדעת בעל התרומה, מכל מקום כתב שאין לחוש לדברי בעל התרומה במקום צורך, ולכן במקום שהדבר נוגע לעונג שבת[ו], או לצורך אורחים, הדבר מותר.

ובאשר להפשרת קרח בתוך מים: בתוספתא שם מבואר שדווקא לרסק את הברד והשלג אסור, אבל לתיתם בתוך כוס מותר, וכן נפסק בשולחן ערוך שם. טעמי ההיתר הם, או משום שזה נימוח מאליו ולא נעשית כאן כל מלאכה (לפי רש"י), או משום שהמים מתערבבים בתוך המים שבכוס ואין כאן 'נולד' וממילא לא מוליד שום דבר (לפי בעל התרומה).

אמנם יש לדעת דאין לערבב את קוביות הקרח בתוך הכוס ע"י הכפית וכד', שזה כבר נחשב ריסוק בידיים, אמנם לאשכנזים יש מקום להקל בזה בעת הצורך.[ז]

א - דף נ"א עמוד ב'.
ב - סימן ש"כ סעיף ט'.
ג - עיין מראי מקומות בספר אורחות שבת חלק א' סימן פרק רביעי הערה פ"ט.
ד - דשאני ההפשרה ליד מדורה דמתחילה להתבצע תוך זמן קצר, מה שאין כן ההקפאה דהיא תהליך ארוך יותר וכו'.
ה - כלומר לפוסקים האוסרים, אבל לפוסקים המתירים מותר אף שלא במקום צורך ובלבד שעושה זאת לצורך שימוש בשבת.
ו - עיין שו"ת ציץ אליעזר חלק ו' סימן ל"ד אות י"א.
ז - עיין מ"ב סימן ש"כ ס"ק ל"ד ושער הציון בסימן ש"ח ס"ק קמ"ו.

סיפור לשבת

על שני קברים ויארצייט אחד

"להישאר יהודי" הוא ספרו האוטוביוגרפי של יהודי פלאי, הרב יצחק זילבר זצ"ל, שהיה צדיק בכל הליכותיו, ששמר על ההוויה היהודית השורשית בסביבתו [יליד קאזאן, בירת רפובליקת טטרסטן ואחת הערים הגדולות ברוסיה השוכנת על מפגש הנהרות וולגה וקזנקה], גם בשנים הבלתי נסבלות של הרודן יוסף סטלין. אביו נפטר בשנת תש"ד, בגיל צעיר למדי [59], ועל מעמד הפטירה מספר הרב יצחק זילבר: מספר דקות לפני מותו ראה אבי את אביו [שכבר היה בעולם האמת]. הוא היה בהכרה מלאה עד לרגע האחרון. והנה באותה עת ששכב במיטה שוחח עימי, ופתאום קטע את השיחה: "הוי, הרב איצל'ה בא", ומיד יצאה נשמתו. ומכאן המובא בספר:

"הלכתי יחד עם אדם נוסף לחפש בבית הקברות מקום לקבר, שכן, לא ראוי לקבור צדיק כמוהו לצד מי שלא שמר מצוות. מכיוון שבאותם ימים לא היו ברוסיה שומרי מצוות, חיפשנו מקום ליד קברו של אדם שלכל הפחות שמר מצווה כלשהי: שבת או כשרות. חיפשנו - אך לא מצאנו.

היה זה בית קברות יהודי צפוף עד מאוד. הכרתי את הקבורים שם: זה נשוי היה לגויה, ההוא, קומוניסט... וכך סבבנו במקום שלוש פעמים. רק מקום אחד יכול היה להתאים לאבי. הייתה זו חלקה צרה בין שתי אחוזות קבר. מעל קברם של הרב קסיל [נפטר ב־1890] ואדם בשם פרסון שהיה בקי עד מאוד בתורה, וכן הצטיין בלב טוב במיוחד. בתקופת מלחמת העולם הראשונה נהג הוא לסדר מקומות עבודה ליהודים שהזדמנו לקאזאן.

"כשבררתי על אודות המקום אצל אנשי חברא קדישא, הם סיפרו לי את המעשה הבא:

למעשה נרכשה חלקה זו בידי הרב אברהם צימחעס, אדם עשיר מאוד שבנה בקאזאן, בתקופה שלפני מלחמת העולם הראשונה, בית כנסת בן שלוש קומות. השלטון הסובייטי נטל ממנו הכול, הוא נותר קשיש חסר כל, נסע ללניגרד ונפטר שם. זמן מה לאחר מכן הגיע גבאי של בית כנסת, שילם 15 רובל ורשם את המקום על שמו. בינתיים נפטר אחיו של צימחעס, אדם נפלא, אותו זוכר אני היטב. הפתגם השגור על פיו היה: "מה שאני יודע אני משתדל לקיים. אם איני מקיים משהו, הרי זה משום שאיני יודע."

אחיו של צימחעס הגיע אל אבי באחד הימים ובידו שני תיקים גדולים המכילים כלי זהב ותכשיטים. הוא סיפר כי אישה יהודיה, בסביבות גיל הארבעים, הגיעה למשך חודש לקאזאן וביקשה להתאכסן אצלם. היא נפטרה באופן פתאומי והותירה אחריה את הרכוש. הוא אמר כי אינו יודע כמעט מאומה על אודות האישה, ניסה לשווא לחפש את קרוביה, ואין לו מושג מה עליו לעשות בחפצים שהותירה. "אבי אמר: "חפש לפחות מישהו, אפילו בני דודים". ואכן, צימחעס סיפר את הסיפור באוזני כולם, ואחר כך, במשך שלושה שבועות, הופיע בכל מקום אפשרי ושאל כל אדם ואדם על אותה אישה וקרוביה. לא ידוע לי כיצד הסתיים הסיפור, אך ההתנהגות מן הסוג הזה מאפיינת את האדם.

"ובכן, החליטו שצימחעס ראוי להיקבר במקום, אותו רכש בזמנו אחיו. על אף שהחלקה הייתה רשומה כבר על שם הגבאי. התחילו לכרות קבר, אך לא הצליחו. איני יודע מה בדיוק היה שם: בטון, אבנים - אך במשך שעתיים ניסו הקברנים לחפור את הבור והצליחו להוציא רק חופן דל של אדמה. משום כך סירבו להמשיך בניסיון.

"זה היה המעשה באותה חלקת קבר - ועתה היה צורך בהסכמתו של הגבאי על מנת לקבור את אבי בחלקה זו. חיפשתי אחריו, אך נאמר לי כי הוא בבית חולים. הגעתי עד לשם, סיפרתי לו כי אבי נפטר וכי איני מוצא מקום לקוברו והוא אמר: "אני מוותר על החלקה מכל הלב. אמצא לי מקום אחר". ומיד כתב שטר שבו נאמר, כי הוא מוכר את החלקה. שילמתי לו בעבורה חמישה עשר רובל. והנה, כאשר הגיעו הקברנים אל בית הקברות, הצליחו לחפור את הקבר ללא כל עיכוב".

צדיק ואביו של קומוניסט

היה זה ברוסיה הלבנה, בשנות השלושים של המאה העשרים. רב יהודי לימד תורה בסתר לילדים. באחד הימים הגיע אליו חייט, שבנו שירת בנ.ק.ו.ד. ואמר לו: "עזוב את המקום מהר ככל האפשר, עומדים לעצור אותך!" [הדבר נודע לו מפי בנו]. שאל הרב: "במה אוכל להודות לך?"

"הבטח לי, כי אחרי המאה ועשרים שנה שלי יקברוני לידך".

"אני מסכים", אמר לו הרב. הוא מיהר לעזוב את ביתו ועבר לעיר אחרת. מספר שנים חלפו מאז, מלחמת העולם השנייה פרצה ולעיר הגיע זרם של פליטים. במהלך המלחמה נפטר הצדיק. זמן מה לאחר מכן נפטר יהודי נוסף וקברו אף אותו. היה זה בחורף, בחוץ שרר קור עז וסופות שלגים הכו בעוז. איש לא הבחין במיקום המדויק בו חפרו את הקבר. כאשר הפשיר השלג, אחזה מבוכה אמתית בלבם של הקברנים: התברר להם, כי קברו אדם אלמוני לצדו של הצדיק! הם עמדו לקבל על עצמם יום צום, אך אז התברר כי האלמוני לא היה אחר מאשר החייט אביו של הקומוניסט - האיש שהציל בזמנו את חיי הרב.

התגלות מעולם האמת

היה זה בסביבות השנים תרצ"ט־ת"ש (1939־1940) כאשר פליטים רבים ברחו מפולניה מאימת הכובש הנאצי בדרכם לרוסיה.

היה זה פרופסור מסטבאום שערך היכרות בין הרב יצחק זילבר [שהקים מאות רבות של בתים של חוזרים בתשובה מקרב יהודי חבר העמים לשעבר] לבין פליט, בחור מוכשר שלמד בפקולטה לרפואה באוניברסיטת קאזאן. הוא סיפר כי גדל במשפחה דתית, עשרה בנים היו להם במשפחתו של הסבא, ובימים הנוראים

המשך בעמוד הבא...

היה בביתם מנין משלהם. "ובכל זאת, כשהכרתי אותו, הוא לא התעניין בכל עניין יהודי. בשנת תש"ג (1943) נשלח הבחור לחזית והגיע להיפרד ממני קודם צאתו. איחלתי לו לחזור בריא ושלם, וכמנצח", סיפר הרב זילבר. ומוסיף לספר:

"חלפו מאז מספר חודשים. בכל שבת התפללתי במניין של שש בבוקר, שכן לקראת השעה שמונה היה עלי להתייצב במקום העבודה. היה זה בחודש פברואר של שנת תש"ג (1943). זוכר אני זאת היטב, כי היה זה בשבת פרשת "ויקהל". נכנסתי הביתה ואמי פנתה אלי: "הסטודנט מפולניה הגיע לביקור היום בבוקר. הוא התעניין מתי חל ראש חודש אדר, וכאשר עניתי לו כי היום, שאל האם מתקיים מניין במקום כלשהו, והיכן. נתתי לו את הכתובת והוא יצא כאחוז תזזית".

"הוכיתי בתדהמה. במשך תקופה ארוכה לא גילה הבחור עניין במניין, גם לא בחגים, והנה מתעניין הוא בראש חודש אדר... ובכלל, כיצד יתכן ששב לעיר לאחר שכבר יצא לחזית?

"כאשר הגעתי אחר הצהריים לתפילת מנחה פגשתי בו. הוא לא רק התפלל במניין, אלא גם עבר לפני התיבה כשליח ציבור ובעל קורא. בדיוק ברגע בו נכנסתי, החל בקריאת התורה. לא שאלתי אותו מאומה, כמנהגי מאז ומתמיד, אך הוא סיפר בעצמו:

הובילו את המגויסים כמעט עד לקו החזית, אך אז, מסיבות שונות, שלחו אותם חזרה. היה זה בלילה, בהיותו בקרון הרכבת שבו עשו את דרכם חזרה. הוא נרדם, ובחלומו נגלה אליו אביו ואמר: "בני, מדוע אינך אומר קדיש לעילוי נשמתי? הרי היום הוא היארצייט שלי?" (יש לציין כי הוא ידע מתי וכיצד רצחו את אביו, גם ראה זאת במו עיניו. מעולם לא שאלתיו כיצד הצליח הוא עצמו להינצל.)

מתוך חלום ענה לו הבחור: "אבא, איפה מניין, איפה קדיש - ואיפה אני?" אך האב בשלו: "למניין אדאג אני, רק אמור לי, האם תאמר את הקדיש אם לאו". "אומר", ענה הבן. "יהיה לך מניין", הבטיח לו אביו.

לילה. הרכבת המשיכה לנסוע. איש מהחיילים לא ידע לאן, איש גם לא ידע מה מצפה להם. הם שרו את השירים האהובים עליהם, ואילו הוא נזכר בניגונים היהודיים...

"עם שחר עצרה הרכבת, והתברר כי הם שבו לקאזאן. הבחור נזכר בי והגיע לביתנו לשאול על המניין ועל ראש חודש אדר, יום פטירתו של אביו. בשנה ההיא זכה לומר קדיש על אביו.

"יהודים פולניים רבים הפסיקו לשמור מצוות בהגיעם לרוסיה. קשה היה להם להתמודד עם מה שראו עיניהם. הגרמנים השמידו את היהודים בארץ מוצאם, הם הצליחו לברוח לרוסיה, חשבו כי ניצלו - אך גם כאן נתקלו ברדיפה נגד היהדות. אולם כאשר היו מזדמנים אל ביתנו ורואים כיצד יהודים שומרים את כל המצוות וגם נשארים אנשים 'מן היישוב' - היו כוחותיהם שבים אליהם. או אז היו הם חוזרים בתשובה. רבים מהם נהגו לומר לי: "היודע אתה איזה תלמיד חכם עצום הוא אביך?" ולא פחות מכך הייתה דמותה של אמי מעניקה להם עידוד. היא הייתה אומרת תהילים בעודה עומדת שעות בתורים." ■

שביבים / שאול שיף

■ שתיקת הרבנים

בכל יום כמעט, בגין אירוע כלשהו [בדרך כלל לכבם הערל ואטום של פקידי האוצר לשארית הפליטה] עולה זכרם של ששת המיליונים הקדושים והטהורים הי"ד, קורבנות השואה האיומה, אך נראה כי הלקח מאותם ימים ארורים, לא נלמד. מיומני התקופה ההיא אפשר להתרשם כי היהודים בימי המשלוחים הראשונים למחנות העבודה והמוות, עדיין חשבו בתמימותם, שהגברים עובדים במחנות, ואילו המשפחות, בתמורה, נמצאות במחנות נופש. עוד קודם לכן לא קיבלו היהודים ברצינות את הצהרותיו של רב המרצחים היטלר שר"י וכתביו, וספרות השואה עמוסה עם חזיונות השווא של היהודים באותם ימים.

באוניברסיטת בר-אילן התקיים כנס חשוב שעסק, בין היתר, בחרם האקדמי של אוניברסיטאות שונות באירופה על מרצים מישראל. אחת הדוברות, עיתונאית בריטית ידועה, מלאני פיליפס, מה"דיילי מייל" הלונדוני, התבטאה, כי מדינות אירופה לא יזילו דמעה אם ישראל תמחק {היו לא תהיה} מהמפה.

האיסלם הקיצוני מחליף עתה את הנאציזם. הוא הצליח לתפוס תאוצה ולגדול על גבו של רעיון הרב-תרבותיות, שהליברלים ורוב יהודי המערב תמכו בו. לאיסלם הקיצוני יש שותפים בימין הקיצוני ובשמאל הקיצוני והשילוש הלא קדוש הזה יוצר בהצלחה רבה מכונת שנאה נגד היהודים ומדינת ישראל. אין ספק כלל כי איראן מתייצבת, לכאורה, מול כל העולם המערבי ללא שום מורא, משום ידיעתה כי אירופה הנוצרית משלמת רק מם שפתיים ככל שהולכת ונשלמת היכולת הגרעינית שלה, ומאיימת בגלוי להשמיד את מדינת ישראל.

זה עתה קראנו כי היהודי המיליארדר, ג'ורג' סורוס, ממן פעילות נגד ישראל באמצעות ארגונים נאלחים מחפשי צדק כביכול. הוא אינו חושש כלל ממעשיו השפלים. גם להיטלר היה את היהודי שלו... והשאלה המאוד מתבקשת היא: איפה הרבנים בארה"ב והתפוצות למחוץ את "הגביר" הזה ששונא את עצמו ולהרעיש עולמות, לזעזע את דעת הקהל, לחשוף את השקרים ודברי הבלע ולהזכיר את השואה שזה עתה יצאנו ממנה?

לאן נעלמו היכולת והרצון של ארגוני הרבנים הגדולים בארה"ב ובאירופה, לגייס את דעת הקהל השפויה של העולם המערבי?

על תקופת אימי השואה כתב הרה"ג יוסף דב סולובייציק זצ"ל הרהורי וידוי נוגים בספרו "קול דודי דופק": "נשאלת שאלה פשוטה: כלום לא חטאנו בנוגע לכריתת הברית הראשונה של שיתוף גורל בתור מחנה עם בנוגע לחובתנו להשתתף בצער האומה ולראות

ולהרגיש בסבלותיה, ככתוב: "וירא בסבלותם"? נהיה נא גלויי לב: בשעת השואה הנוראה, כשיהדות אירופה הושמדה באופן שיטתי בתאי הגז כבכבשני האש, לא עמד הקיבוץ היהודי באמריקה על הגובה הראוי, ולא פעל כמו שיהודים בעלי תודעת שיתוף גורל, שיתוף סבל וגם שיתוף פעולה מפותחת היו צריכים לפעול. לא חשנו כראוי בצער האומה, ועשינו מעט להצלת אחינו האומללים. קשה לדעת, כמה היינו יכולים להשיג אילו היינו פעילים יותר. אני, כשלעצמי, חושב שהיינו יכולים להציל הרבה".

"אבל אין ספק שאילו כאבנו את כאב אחינו כראוי, אילו הרימונו צעקה והרעשנו עולמות שרוזבלט יכריז התראת מחאה חריפה המלווה במעשים, היינו יכולים להאט בהרבה את תהליך הרצח ההמוני. היינו עדים לטרגדיה האיומה ביותר בתולדות עמנו, ושתקנו. לא אדון עכשיו על פרטים, זהו פרק מכאיב ביותר. אבל כולנו חטאנו בשתיקה למראה רצח מיליוני יהודים. האין אנו עומדים כולנו לפני כס המשפט של ריבונו של עולם בגלל החטא הנורא של "לא תעמוד על דם רעך"? בייחוד כשהחוטא נוגע לא רק ל"רעך", אלא ל"רעיך" - למיליוניהם!"

כשאני אומר "אנו", כוונתי לכולנו, וגם אני בתוכם. חברי הסתדרויות, רבנים ובעלי בתים, אדוקים וחופשיים, הסתדרויות יהודיות פוליטיות מכל המינים, "ראשיכם, שבטיכם, זקניכם ושוטריכם - כל איש ישראל, מחוטב עציך עד שואב מימך". הידעתם, מדוע היינו אדישים כל כך? מפני שנפגם חוש העממיות שבנו. לא תפסנו את עניין שיתוף גורל ומהות העם. חסרים היינו אותה מידת החסד שנטולה הייתה מלכתחילה גם מאיוב, הלה נטול היה הרגש של שיתוף מאורע וסבל לפיכך לא ידע איך להתפלל בעד חברו. חרד היה רק לשלומו ולשלום משפחתו. גם בנו נעדרת חווית עם מחנה, לכן לא התפללנו בעד אחינו תפילה שבלב וגם תפילת פעולה נמרצה של הצלה". הגרי"ד סולובייצ'יק השליך מאותם ימים גם על כוונות הערבים לחסל את מדינת ישראל:

"ההשגחה מנסה אותנו שוב פעם במשבר העובר על ארץ ישראל. מן הראוי לקבוע כאן בגלוי: אין הדבר נוגע לעתידה הפוליטי של הארץ בלבד. מזימות הערבים אינן מכוונות רק לעצמאותה המדינית, אלא כלפי עצם קיומו של היישוב בכלל. הם שואפים להשמיד, חלילה, את היישוב מאיש ועד אישה, מעולל ועד יונק, משור ועד שה".

ולא ניבא כי אירען תעבור משלב האיומים, המזימות והדיבורים לשלב המעשים ממש. ולא האמין כנראה בכותבו את הנ"ל כי רבים מתלמידיו הרבנים יפנו עורף למדינת ישראל.

ולאן נעלמו אנשי הרוח היהודים, חתני פרס נובל למיניהם? ואיפה איזה איש אקדמיה יהודי שיפצה פה על הכוונה למזער את ישראל עד כדי סכנה קיומית? ולאן ברחו כל הליברלים היהודים הבאים לתקן את כל עוולות העולם, מהודו ועד כוש, ועוצמים עיניים מול הצהרות ומעשים לחיסולה של ישראל?

הכרת הטוב

עני מרוד נכנס לבית מדרשו של האדמו"ר, רבי אריה לייב משפאלע המכונה "הסבא קדישא משפאלע" וביקש ממנו נדבה. שאל האדמו"ר את העני: מהו הסכום שאתה יכול לאסוף במשך כל היום". השיב העני: "ייתכן ויעלה בידי לקבץ סכום של כ-שני זהובים." אמר לו הסבא: "אני אתן לך שני זהובים בתנאי שתנוח היום". למחרת שוב בא העני והושיט ידו לנדבה. גם הפעם הציע לו הסבא שני זהובים ובלבד שיחדל לכתת רגליו בכל שעות היום. לעת ערב ציווה הסבא להכין סעודה גדולה כדרך בעלי הממון, והורה להזמין את כל העשירים של קהילת שפאלע להשתתף בה. משהסבו כולם ליד השולחנות הערוכים, קרא הסבא לעני והושיבו לידו בראש השולחן. כעבור דקות ספורות החל הסבא נושא דברים.

"כאשר הייתי אברך צעיר עניות גדולה הייתה מנת חלקי. כל ימות השבוע ישבתי בבית המדרש ואמרתי פרקי תהלים וכינו אותי: "לייב תהלים זאגר" [לייב אומר התהלים]. בשבת מברכים חודש אלול התפלל חזן לפני התיבה, והיה זה מעין מבחן אם יתאים לשמש כחזן העיירה. ביום ראשון בחרו בו הגבאים כ"חזן השנה" וכל הקהל נתבקש לחתום על כתב המינוי. אני סירבתי לחתום והסברתי למקורבים את סיבת סירובי. חשובי הקהל שעמדו סביבי הגיבו, "אם כולם חותמים ואתה מסרב, נפסיק לך את הקיצבה החודשית." ואכן הפסיקו הקיצבה. נסיתי לעבוד בסבלות כדי שיהיו לי כמה פרוטות לצרכי שבת ולא עלה בידי. והנה הגיע האיש היושב עתה לידי וראה אותי מסתובב בשוק שחוק ועלוב ושאל אותי: "לייב, מה אתה עושה כאן". סיפרתי לו הקורות אותי ושרצוני להרוויח כמה זהובים. מיד הוציא שני זהובים מכיסו ודחק בי ללכת לביתי ולהכין השבת. וגלגל חוזר הוא בעולם והנדיב הזה התהפך עליו עולמו והיה למקבץ נדבות, והנה הוא יושב לידי וכלל לא ברור שהוא זוכר עד כמה היטיב עמי באותה שעה. ודעו כי מכאן ואילך לא ייצא מביתי, ויהיה סמוך על שולחני עד שיחוסו וירחמו עליו מן השמים ושוב תזרח שמשו.

בסוד שיח
כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל. gilwein26@012.net.il

נשמח לקבל תגובות
והערות מהקוראים
בדואייל: besod@013net.net